

SÈRIE: DESCARTES.101

TEXT:

Però, com un home que camina sol i a les fosques, vaig decidir d'anar tan lentament i de procedir amb tanta circumspecció en totes les coses que, encara que no avancés gaire, almenys em guardés de caure. És més: no vaig voler començar a rebutjar del tot cap de les opinions que s'haguessin pogut infiltrar anteriorment en la meva creença sense haver-hi estat introduït des per la raó, sinó després d'haver dedicat prou temps a fer el projecte de l'obra que empenia i a recercar el veritable mètode per arribar al coneixement de totes les coses de què fos capaç el meu esperit. Havia estudiat una mica, quan era més jove, entre les parts de la filosofia, la lògica i, entre les matemàtiques, l'anàlisi dels geòmetres i l'àlgebra, tres arts o ciències que semblava que havien de contribuir poc o molt al meu propòsit. Però, en examinar-les, em vaig adonar que, pel que fa a la lògica, els seus sil·logismes i la major part de les altres instruccions que dona serveixen més aviat per explicar als altres les coses que sabem o fins i tot, com l'art de Llull, per parlar sense judici d'aquelles que ignorem, que no pas per aprendre-les.

DESCARTES, *Discurs del mètode*

PREGUNTES

1. Expliqueu breument la idea principal del text.
2. Què vol dir el text quan es refereix a opinions infiltrades i no introduït des per la raó?
3. Per què no és la lògica un bon mètode per assolir l'objectiu que busca Descartes?
4. A quina època de la història de la filosofia pertany aquest text? Relacioneu-lo amb alguna característica pròpia del pensament d'aquesta època.
5. Creus que és necessari ser prudent amb les coses que un aprèn i tenir una metodologia per saber què és vertader i què és fals?

SÈRIE: DESCARTES.102

TEXT:

En lloc d'aquell gran nombre de preceptes de què la lògica és composta, vaig creure jo que en tindria prou amb els quatre següents, a condició que prengués la ferma i constant resolució de no deixar d'observar-los ni una sola vegada.

Era el primer, no acceptar mai cap cosa com a veritable que no la conegués evidentment com a tal, és a dir, evitar acuradament la precipitació i la prevenció i no admetre en els meus judicis res més que el que es presentés al meu esperit tan clarament i distintament, que no tingués cap ocasió de posar-ho en dubte.

El segon, dividir cada una de les dificultats que examinés en tantes parts com fos possible i com es requerís per a la seva millor resolució.

El tercer, conduir ordenadament els meus pensaments, començant pels objectes més simples i fàcils de conèixer, per ascendir de mica en mica, com per graus, fins al coneixement dels més complexos, i suposar, fins i tot, un ordre entre els que no es precedeixen naturalment.

I l'últim, fer a tot arreu enumeracions tan completes i revisions tan generals que estigués segur de no ometre res.

DESCARTES, *Discurs del mètode*

PREGUNTES

1. Expliqueu breument la idea principal del text.
2. Quins objectius es proposa Descartes en relació amb els preceptes (regles)?
3. Les quatre regles que enuncia el text tenen moltes semblances amb el mètode que segueix un altre tipus de coneixement que no és precisament el filosòfic. Digues quin és i exposa les semblances i diferències que hagi observat.
4. A quina època de la història de la filosofia pertany aquest text? Relacioneu-lo amb alguna característica pròpia del pensament d'aquesta època.
5. Tria alguna de les regles i justifica per què la consideres correcta o incorrecta com regla per al coneixement.

SÈRIE: DESCARTES.103

TEXT:

I, finalment, considerant que els mateixos pensaments que tenim estant desperts poden també acudir-se'ns quan dormim, sense que en aquest cas cap d'ells sigui veritable, vaig resoldre fingir que res del que fins aleshores havia entrat a la meva ment no era més veritable que les il·lusions dels meus somnis. Però immediatament després vaig advertir que mentre volia pensar així que tot era fals, calia, necessàriament, que jo, que ho pensava, fos alguna cosa, i observant que aquesta veritat: penso, doncs sóc, era tan ferma i segura que les suposicions més extravagants dels escèptics no eren capaces de fer-la trontollar, vaig pensar que podia acceptar-la sense escrípol com el primer principi de la filosofia que cercava.

DESCARTES, *Discurs del mètode*

PREGUNTES

1. Expliqueu breument la idea principal del text.
2. En el text, Descartes relaciona els pensaments de la seva ment amb les il·lusions dels somnis. Explica aquesta relació i com supera el problema que li crea.
3. Tenint en compte el que ja coneixes de l'autor, digues per què Descartes necessita un primer principi i per què considera haver-lo trobat en el cogito.
4. A quina època de la història de la filosofia pertany aquest text? Relacioneu-lo amb alguna característica pròpia del pensament d'aquesta època.
5. Quina opinió et mereix el fet que, segons Descartes, es pugui dubtar de tots els pensaments però no de l'acció de pensar?

SÈRIE: DESCARTES.104

TEXT:

Semblantment, perquè trobem en nosaltres mateixos la idea de Déu o d'un ésser enterament perfecte, podem cercar la causa per virtut de la qual aquesta idea és en nosaltres; però després d'haver considerat amb atenció quines immenses perfeccions ens representa, ens veiem obligats a confessar que només podríem haver-la sentit d'un ésser molt perfecte, és a dir, de Déu, que existeix realment, perquè no solament se'ns manifesta per la llum natural, que el no-res no pot ser creador de res i que el més perfecte no podria ser una conseqüència del menys perfecte, sinó també perquè veiem, mitjançant aquesta llum, que és impossible que tinguem la idea o la imatge d'una cosa, sigui la que sigui, sense que hi hagi en nosaltres o fora de nosaltres un original que comprèn efectivament totes les perfeccions que d'aquesta manera ens són representades; però com que ens sabem defectuosos i no poseïm aquestes extremades perfeccions de què tenim idea, hem de concloure que són en una natura distinta de la nostra i efectivament molt perfecta, és a dir, en Déu, o almenys que han existit alguna vegada en ell, i del fet que són infinites se segueix que existeixen encara.

DESCARTES, *Principis*

PREGUNTES

1. Expliqueu breument la idea principal del text.
2. Relaciona el text amb la classificació de les idees que fa l'autor
3. Explica amb paraules teves l'argument del text per demostrar l'existència de Déu.
4. A quina època de la història de la filosofia pertany aquest text? Relacioneu-lo amb alguna característica pròpia del pensament d'aquesta època.
5. Quina és la teva opinió sobre la distinció que fa Plató entre el món sensible i el món intel·ligible?

SÈRIE: DESCARTES.105

TEXT:

M'adono que existeix una gran diferència entre la ment i el cos, pel fet que el cos, per la seva naturalesa, és sempre divisible, la ment, en canvi, és clarament indivisible; i és que, realment, quan la considero —o bé em considero a mi mateix, en la mesura en què sóc només una cosa pensant— no puc pas distingir parts en mi, sinó que entenc que sóc una cosa clarament una i sencera, i encara que la ment sencera sembli estar unida al cos sencer, amb tot, quan s'ha amputat un peu o bé un braç, o qualsevol altra part del cos, a causa d'això no conec pas que s'hagi sostret res de la ment i les facultats de voler, de sentir, d'entendre, etc., tampoc no es poden pas anomenar “parts de la ment”, perquè la ment que vol, que sent, que entén, és sempre una i la mateixa. Però, en canvi, no puc pensar cap cosa corporal o extensa sense dividir-la fàcilment en parts en el pensament i sense entendre-la, per això mateix, com a divisible. Això sol seria suficient per ensenyar-me que la ment és totalment diferent del cos, si no ho sabré ja prou per un altre costat.

DESCARTES, *Meditacions metafísiques*,

PREGUNTES

1. De què parla el text? Quines són les idees principals? Com es relacionen entre elles?
2. Per què diu Descartes: «no puc pas distingir parts en mi, sinó que entenc que sóc una cosa clarament una i sencera»?
3. Explica per a què la ment és diferent del cos tal com surt al text, però amb les teves paraules.
4. Compara la relació que estableix Descartes entre cos i ànima amb la d'algun altre autor.

TEXT:

Així per tal de no restar indecís en les meves accions mentre la raó m'obligués a estar-ne en els meus judicis, i de no deixar de viure des d'aleshores tan feliçment com pogués, en vaig elaborar una moral provisional, que no consistia sinó en tres o quatre màximes, que us voldria comunicar. La primera era obeir les lleis i els costums del meu país, mantenint constantment la religió en què Déu m'ha fet la gràcia de ser educat des de la infantesa i guiant-me en tota altra cosa per les opinions més moderades i més allunyades de l'excés que fossin comunament admeses en la pràctica pels més assenyats d'aquells amb qui hauria de viure (...)

La meva segona màxima era ser tan ferm i decidit com pogués en les meves accions, i seguir fins les opinions més dubtoses, una vegada m'hagués determinat per elles amb no menys constància que si haguessin estat molt segures [...].

La meva tercera màxima era procurar sempre vèncer-me a mi mateix més aviat que la fortuna, i canviar els meus desigs més aviat que l'ordre del món, i en general acostumar-me a creure que no hi ha res que estigui enterament en el nostre poder sinó els nostres pensaments, de manera que, quant a les coses que ens són exteriors, després d'obrar tan bé com hem pogut, tot allò que no ens surt bé és, pel que fa a nosaltres, absolutament impossible.

DESCARTES, *Discurs del mètode*

PREGUNTES

1. De què parla el text? Quines són les idees principals? Com es relacionen entre elles?
2. Quin significat té l'expressió «moral provisional»?
3. Relaciona la primera màxima de la moral amb el fet històric de la condemna de Galileu.
4. Què vol dir Descartes amb l'expressió «no hi ha res que estigui enterament en el nostre poder sinó els nostres pensaments»?